

Árin 1987 og 1988 verða tí royndarstundin fyrir búskaparpolitikk samgöngunnar.

Upphaldast skal ilögupolitikkur á høgum stigi, tá tað snýr seg um skapan av nýggjum framleiðslum, og tænastustøði borgarans ikki versna, óþrúktivitar ilögur útsetast, uttan at arbeiðsloysi gerst, og handilsjavni og gjaldsjavni samstundis bætast, og samstundis mugu tey møguleikaskerdu fáa betri sémir enn nú.

Hetta tykist torført samstundis, men er einasta gongda leið, tí sparing, skerjing og avmarking einsamøll fáa okkum ikki aftur á beint. Tað er alt ov stóru partur av samfrelagsframleiðsluni, sum tá skal setast til viks. Tað vildi verið sum at toga seg sjálfan upp eftir hárinum.

Tey lond, sum royndu hetta, kollsigldu. Afturhaldið má sameinast við ein framtaksmerkant og «ekspansivan» politikk, sum goymir framtíðarvónir og dirvi til vágamikla nýroynd.

Landsstýrið hevur nú fingið skipað eina búskapardeild, sum vónandi kann ráðleggja skilagott um hesa torfuru stýring, og sum kann megna at leggja virksemi landsbankans til rættis og fáa hann at virka.

Tað eru so mangir tættir í samlaða búskapinum, sum háta sær óðrvísi enn ventað, og sum undir serligum umstøðum ávirka hvør annan óðrvísi enn ætlað. Til tess at fáa vitan um hetta so tóliga sum gjørligt, so móttíttok kunnu fremjast, er neyðugt við útygdari figgiarfrøðiligari og búskaparligari vitan, og má tí umsitingarorkan á hesum øki útyggjast enn meira.

Ein orsök, til at vøksturin í uttanlandsskuldini ikki gjørdist storri enn 150 mill. kr., hóast tey óteljandi lántilboðini uttanefir, og hóast at hundraðir av nýggjum milliónum blivu lentar uttanlands, er helst, at fult var framanundan, soleiðis at hesi lán endaðu í føroyskum peningastovnum, ið aftur keyptu útlendsk lánsbrøv fyrri munandi part av teimum, men viljin og evnini á føroyskari síðu at nýta hesi lán heima veksur alsamt, og kann tí ikki væntast, at keypt verða lánsbrøv í sama mun aftur komandi árin, tí er alneyðugt, at stýring fæst á hesar peningastreymar út úr og inn í føroyska samfelagið.

Føroyskir bankar hava ikki kappast sínammillum fyrr, eitt sindur meira nú, men serliga hava bilgju lánsmøguleikarnir uttanlands broytt arbeiðsumstøður teirra. Vónandi økir hetta um áhuga teirra í samvinnu við hitt almenna yvir ein landsbanka, sum veitir neyðugan likviditet, tá slíkur tørvur, og avmarkar likviditet, tá tað er neyðugt, tryggjar javna kappingarstöðu og annars samskipar peningastreymin millum Føroyar og umheimin.

Peningastovnar okkara verða í heila takið lykklalið í tí arbeiði, sum skal gerast komandi. Vit kunnu t.d. ikki lova teimum so óblígt at súgva pening úr landskassanum gjøgnum ovurentu á vinnulivið, sum so skal hava endurgoldið frá landinum. Vit kunnu heldur ikki góðtaka útreiðsluokingar í eini tertiervinnu heilt upp í 19% árliga. Tá sparssemi annars er sera umráðandi í samfelagnum sum heild, mugu teir, sum umsita okkara peningavirði, vísa besta fyridómið.

Annað, sum komandi árin eisini má skipast betri, er alt sölurbeiði okkara. Hvørt neyðugt verður við lóggávuarbeiði í hesum sambandi, mugu vit nú víðgera í álvara, men givið er, at tær bindingar, sum knýta vinnuna í eina alt ov stírvna söluskipan, mugu loysast eitt sindur.

Sum nevnt er búskaparútlitið í 1986 eitt sindur bjartari, men blíðari byrurin uttanlands fær ikki somu ávirkan í 1987 og 1988, so tá skulu innlendis tiltøkini veruliga standa sína roynd.

Fortreytirnar undir hagfrøðiligu metingunum um eitt gjaldsjavnað í 1986 upp á 280 mill. kr., og vøkstur í uttanlandsskuld upp á 150 mill. kr., eru ein meðal kursur fyrri dollara í 1986 upp á 8,45. Ein prívøkstur í fremmandum gjaldoyra fyrri tosk og upsa samanlagt 15%, hýsu og annað flak 20%, ongin prívíðing fyrri salt- og idnaðarfisk og eitt minni fall í rækjuprisinum.

Halda hesar fortreytir ikki, verða smærri broytingar, men valla koma tolini at vikja meira enn 100 mill. kr. frá teim í fylgjuskiðlunum givnu.

Landskassans figgiarorka í hesum figgiarligi hevur verið hampulig. Meirinntøkurnar í mun til figgiarlógina verða mettar til 121 mill. kr., men fáa hesar tíværi bein at ganga á, nú so mong landskassaveðhald gerast effektiv, bæði viðvíkjandi farma- og fiskiskipping og einstokum virkjum á landi, samstundis sum trekkjið upp á grunnin til endurnýgging skipaflotans er munandi størri enn jättanin.

Fiskivinnuútlitið — Rakstur skipaflotans

Føroyskir fiskimenn hava framvegis áráði og dirvi at fara undir nýggjar royndir.

Roynt verður har áður óroynt var, nýggir fiskasløg, nýggir veiðuhættir og ikki minst nýggir viðgerðarhættir koma í nýtslu.

Nøkur skip av teim 19, landsstýrið gav loyvi til seinasta ár, eru komin í vinnu, og royndirnar, gerast kunnu við teim, geva okkum møguleika at taka enn nøkur stig fram imóti røttu úterðini til hesi skip.

Framvegis eri eg sannførdur um, at tað er rætt at fremja

Olaf í Garðastovu er nú farin í vinnu og eisini hann prógvar, at til ber at veiða svartkjaft á hásumri, so útlitið, at vit nú endiliga nærkast málinum í hesi vinnu aftan á 14 ára royndir, er gott.

ilögur í nýggju svartkjaftaskipini, rækju- og skeljaskipini og helst um stutta tíð eisini í surimiframleiðslu umborð.

Royndirnar við «Andrias í Hvannasundi» hava sýnt, at til ber at veiða svartkjaft ta árstíð, har áður ikki kundi roynast, at til ber at fáa sera gott fars burtur úr smáum svartkjafti, sum áður ikki varð viðgjørdur, og at nýggju maskinurnar minka um manningartalið umborð. Eisini hevur pumpuskipanin roynst so mikið væl, at arbeiðshátturin er avgerandi broyttur til tað betra, og kann fongurin nú bjargast sum 1. flokks vøra. Tað, ið ikki royndist, var móttøkuskipanin og goymsluskipanin til rávøru, eins og talið av skerimaskinum var ov lítið.

Farsið er selt fyrri ein pris, sum liggur munandi hægri enn áður.

«Olaf í Garðastovu» er nú farin í vinnu, og eisini hann prógvar, at til ber at veiða svartkjaft á hásumri, so útlitið, at vit nú endiliga nærkast málinum í hesi vinnu aftan á 14 ára royndir, er gott.

Fiskirannsóknarstovan fyriskipar eins og í fjør royndarveðið eftir jákupskel í Barentshavinum, og er helst grundarlag fyrri slíkari vinnu. Spell, at skipabyggingin til hesa veiðu er nakað seinakað.

Á Hattonbankanum royndu trólarar okkara nakað í vár, og tað korttilfar, fingið er til vega, visir, at her er rættiliga vítt fiskiøki at troyta, so møguleiga kann hetta øki saman við Reykjanesrygginum veita okkum iskoyti istaðin fyrri nokur av teim rættindum, vit hava mist.

Heldur gongdin í fiskiveiðuavtalunum eisini framyvir, skuldi útlit verið fyrri framhaldandi vinnumøguleikum til okkara sjófólk, ja slíkt, at vit helst eisini megna at fáa skil á veiðuna á egnum leiðum, sum liggja undir stórum trýsti.

Hetta trýst er orsökini til, at landsstýrið eina tíð framyvir í ilögupolitikkinum nýðist at krevja skip úr flotanum fyrri nýggj, sum koma, men hetta er ikki stýringsamboð, sum kann nýtast varandi. Eins væl og innflutningsbannið, verða skuldi undir seinasta samgöngu, vil umbytskravið orkymla eina náttúrliga endurnýgging, so væl sum tað vil avlaga ognarviðurskiptini í flotanum, so sum tey helst skuldu verið, við avgerandi ávirkan til veiðumenninar sjávar.

Veiðan fyrra hálvár í ár er 171.000 tons, móttvegis 190.000 tons um fyrra hálvár 1985.

Tær størstu broytingarnar eru, at ongin lodna fekt í Barentshavinum í ár, og at uppsaveiðan undir Føroyum er minkað ikki færri enn 6.000 tons.

Hetta, at uppsaveiðan er so nógv minkað, er kanska álvarsligasta «vaskóid» í veiðutølunum í ár, tí veiðuorkan er samstundis økt munandi.

Sambært metingum fiskivinnuráðsins verður rakstur flotans heldur lakari í ár enn seinasta árin, men síðan hesar metingar vórðu gjørdar, er oljuupprisfallið vórðið nógv størri, so landsstýrið ætlar ikki at økja karmin í stuðulsveitingini, so sum ynski hevur verið um, men heldur fars um 265 mill. kr. í hesum figgiarári, og skjýtur upp eina spakuliga minking framyvir.

Í hesum figgiar eisini, at ein fegin vil eggja vinnuni sjálvari at troðka á lógsamtøk sín, soleiðis at hesi dúva minni upp á stuðningin og heldur útvega meira fyrri framleiðsluna.

Idnaðarmál

Í 1984 høvdu flakavirkini sum heild trupulleikar við

rakstrinum. Á heysti hetta árið søktu 9 flakavirkir um veðhald fyrri likviditetsláni, sambært lógtingslóg nr. 90 frá 4. oktober 1984.

Undanfarna landsstýrið hevði samtykt at jätta allar 9 umsóknirnar við at veðhalda fyrri 1,5 mill. kr. í hvørjum einstøkum færi, men við tað at umsóknirnar ikki vórðu sendar figgiarnevndini, tá landsstýrisskiptið fór fram, tók nývalda landsstýrið ta støðu, heldur at lata eina nevnd av sakkønum kanna støðuna hjá flakavirkjunum.

Í februar 1985 varð nevndin sett. Nevndin fekk álagt at kanna flakavirkini í síni heild og at kanna tey 9 flakavirkini hvørt sær. Kanningin fevndi um tað framleiðslutekniska, tað figgiarliga og leiðsluviðurskiptini.

Í apríl 1986 var flakavirkisnevndin liðug við arbeiðið. Nevndin hevur latið landsstýrinum eina heildarlýsing av føroysku flakavirkjunum.

Hetta tilfar hava tingmenn fingið sendandi. Nevndin hevur eisini latið landsstýrinum eitt annað álit, sum er ein servidgerð av teimum virkjum, ið høvdu søkt um veðhald fyrri likviditetsláni.

Arbeiðið við at loysa trupulleikarnar hjá hesum virkjum er nú komið so langt, at talan bert er um tvey virkir, ið ikki eru endiliga viðgjørd. Hesi virkir verða viðgjørd í landsstýrinum í lötuni, og landsstýrið roknar við einum úrsliti um heilt stutta tíð.

Arbeiðið við at fyrireika stovningina av Menningarstovuni hevur tikið longri tíð, enn ætlað varð fyrri einum ári síðani. Fyribils hevur landsstýrið yvirtikið raksturinn av idnaðarstovuni. Starvið sum idnaðarráðgevi verður nú lýst leyst, og væntandi verður nýggjur idnaðarráðgevi settur frá 1. oktober.

Uppskotið um Menningarstovu verður lagt fyrri tingið í hesi tingsetuni, soleiðis at Menningarstovan kann fara undir virki sítt í seinasta lagi 1. januar 1987.

Í lötuni eru nakrar áhugaverðar ætlanir um idnaðarbygging til viðgerðar. Serligan áhuga hava góðskingarvirkir til fiskauðráttir og svartkjaftavirkir, tí rávørutilfeingið á hesum økjum er ríviligt, og neyðugt er at tryggja skjótari vøkstri í útflutningi okkara, nú uttanlandsláni tyngja so nógv.

Landbúnaðurin

Uppskot til nýggja jarðarlóggávu varð lagt á tingborði í undanfarna setu, og varð málið beint í búnaðarnevndina, sum varð millumtinganevnd, sum síðan kemur aftur við málinum í ólavsøkingasetuni.

Arbeitt verður framvegis við málinum um prisjavningargrunn, ið ætlat figgiarar við avgjöldum á onkrar av teimum innflutta búnaðarvörum.

Hin stóri vøksturin í mjólkframleiðsluni er steðgaður, hóast land framvegis er um vøkstur, men nú er ársframleiðslan javnari.

Royndarstöðin er nú liðug og lutvist tikið í brúk (alment síðt í august).

Í samband við jättan á figgiarlógini til vakstrarhúsvirksemi og urtagrøðbrúk er nu reglugerð gjørd.

Alivinnar

Eftir at sitandi landsstýrið hevði tikið við, varð umsitingin av alivinnuni umskipað. Alirádið varð valt at ráðgeva landsstýrinum í øllum spurningum vinnuni viðvíkjandi.